

AZ IGAZSÁGÜGYI SZAKNYELVI KÖZFELADATOK ELLÁTÁSÁNAK AKTUÁLIS KIHÍVÁSAI

Sorozatszerkesztői előszó

Még 2017 őszén kérdezték tőlem egy nyelvstratégiai kérdésekkel foglalkozó konferencián, hogy vajon melyek azok a stratégiai kérdések, problémák és tennivalók a hivatali és közigazgatási nyelvhasználatra vonatkozóan, amelyekre fel kellene hívni a figyelmet, mert egy készülő nyelvstratégiai dokumentum részeként szükséges lehet. Bár azóta sem született a hivatali és közigazgatási nyelvhasználatra vonatkozó nyelvstratégia, az állami fordítóiroda vezetőjeként naponta tapasztalom, hogy mennyi odafigyelést igényel a jogi és okiratfordítás, a terminológiaépítés, a fordításhitelesítés vagy az igazságügyi tolmácsolás közben a magyar közigazgatási szaknyelvvél való tevékenykedés. Meglepő lehet a kedves Olvasónak, ha jelzem, hogy ezzel nemcsak a fordításokat készítő fordítóknak, lektoroknak vagy tolmácsoknak van teendője, hanem a fordítóiroda vezetőjének is, aki az egész fordítóiroda célkitűzéseit, közép- és hosszú távú teendőit igyekszik egy stratégiai dokumentumban lefektetni.

Az állami fordítóiroda által ellátandó hiteles fordítást és igazságügyi tolmácsolást szabályozó, a 80-as években és azóta született joganyag összetetté és szerteágazóvá vált, a közigazgatás szereplőinek pedig a magyar jogi és hivatali nyelv ügyében állami stratégiai dokumentum nem nyújt iránymutatást. Pedig Magyarország Európai Unióhoz való 2004-es csatlakozása egyértelműen átkeretezte a jogi fordítások hazai közigazgatásban elfoglalt szerepét és jelentőségét. Az Unió többnyelvű közösségében a magyar közigazgatási szaknyelv is felértékelődött, és megnőtt annak jelentősége, hogy a magyar jogi, hivatali nyelven mint forrásnyelven olyan fordítandó dokumentumok születnek, amelyek végül akár egy európai uniós ügyben is szerepet kaphatnak. Ugyanakkor az állam számára készítendő fordítások teljesítése közben nem hivatkozhatunk újragondolandó jogszabályok okozta problémákra, és nem várhatunk a szabályozási anomáliákból adódó kihívások mások általi megoldására. Minden egyes igazságügyi nyelvi közvetítői megrendelés teljesítésekor nekünk magunknak kell pontosan tudnunk szerepünket a magyar közigazgatásban, illetve részvételünk jelentőségét az igazságszolgáltatási eljárásokban, pontosan ismerni az adott eljárást/intézményt, ahová a kért fordítás mint okiratfordítás vagy jogi fordítás majd benyújtásra kerül.

Az igazságügyi, jogi szakfordítási és hiteles fordítási feladatokat a 100%-ban köztulajdonban álló, gazdasági társaságként működő állami fordítószolgálat, az OFFI Zrt. (OFFI) látja el. Az OFFI nagy hangsúlyt helyez arra, hogy jelentős mennyiségű jogi és okiratfordítási, valamint más igazságügyi nyelvi közvetítői tevékenységet végző szerve-

---

zetként a működése során felmerülő jó gyakorlatokat megossza fordítókkal, egyetemi oktatókkal, a közigazgatásban dolgozókkal, az igazságügyi közfeladatokat ellátó hivatásrendekkel vagy az igazságszolgáltatási tevékenységben közreműködőkkel.

Ennek első lépéseként saját kiadványsorozatot hoztunk létre. A sorozat első kötete *A névmódosítás mint közfeladat* címmel jelent meg, és rendkívül pozitív fogadtatásban részesült a hozzám beérkezett visszajelzések és magas beosztású állami vezetők által elküldött köszönőlevelek alapján. Ez a sorozatszerkesztő számára a legnagyobb öröm, hiszen megerősítést kapott abban, hogy hiánypótló kiadvánnyal indítottunk újtárá egy sorozatot, amelynek soron következő darabját is hasznos tartalommal töltjük meg.

Mivel a hiteles fordítást szabályozó jogszabályok a hiteles fordítás mibenlétét illetően szűkszavúak, fontos, hogy kellően értsük e jogintézmény lényegét. A működése során felmerülő jó gyakorlatokban rejltő tudás gazdag és megosztásra érdemes. Sorozatunk második kötetének ezért adtuk *A hiteles fordítás mint közfeladat* címet. Az OFFI vezető szakemberei évtizedek óta megtapasztalták és tudják, hogy a hiteles fordítást számos olyan körülmény jellemzi együttesen, amely – a nem igazságügyi tárgyú vagy célú egyéb fordítási szolgáltatásoktól eltérően – annak közfeladatai jellegére (az Alkotmánybíróóság szerint közhatalmi funkciójára) enged következtetni.

A hiteles fordítás közfeladatjellege a kötetben található több tanulmányon átívelően is megmutatkozik. Az OFFI-ban készülő fordítások gyakran alapjogok érvényesülését segítik, ehhez szükséges színvonaluk nemzetközi jogszabály alapján is elvárt, közérdekből védendő értékeket (például a hitelesség, az okiratforgalom biztonsága, tartalmi egység [sérthetetlenség], célhoz kötöttség stb.) támogat, valamint a társaság tevékenységét állami irányítás vagy felügyelet kíséri. E körülmények együttállása meghatározza az állam számára ellátandó feladatkör jellegét, a nyújtandó állami garanciák mibenlétét.

A nyelvi közvetítő szolgáltatásokat is napjainkban átszövi az infokommunikációs forradalom és az ezzel járó számos rendkívüli adatkezelési és IT-biztonsági kihívás. A közigazgatási (vagy általában a jogi) szaknyelvi szövegek digitális térbe kerülése a 21. századi technológiai fejlődés következtében elkerülhetetlen. Emellett a gépi fordítóprogramok egyre nagyobb tudása és a közigazgatási tartalmak gyors gépi kereshetősége, feldolgozhatósága akár meg is kérdőjelezhetné az emberi fordítás további szükségességét. Ugyanakkor a hiteles fordítások vagy a hatósági és bírósági tolmácsolások természetének további részletes megismerése segíthet bennünket abban, hogy e félelem oldódjék, és láthatóvá váljon, hogy a magasan képzett etikus ember közreműködése egy-egy jogi ügy vagy jogi fordítási feladat megoldásában igényli az emberi kreativitást, amely egyelőre gépekkel még mindig nem pótolható. Az etikus fordító és tolmács az állam és az eljárási szereplők segítője a magyar és idegen nyelvi szakismereteket igénylő eljárásokban. A hiteles fordításként elkészülő okiratfordítások számos csapdát rejthetnek, amelyekre az OFFI legkiválóbb nyelvi szakemberei, e kötet lektor szerzői alaposan rávilágítanak.

Sorozatszerkesztői álmodom megvalósult, hiszen e kötet szerzőiként kizárólag saját munkatársaink működnek közre. Ők az OFFI vezetői, lektorai, terminológusai. Így válhatunk mi magunk is hitelessé, hiszen saját tudásunk önzetlen megosztásával tudjuk

támogatni a közigazgatást és igazságszolgáltatást, de az OFFI-hoz érkező jövőbeli új munkatársainkat is.

Remélem, hogy e kötetben olvasható elemző tanulmányokban – amelyek nemcsak a hiteles fordításról, hanem az igazságügyi etikáról és nyelvszakmai kérdésekről, azaz rólunk szólnak – sikerül számos olyan stratégiai megoldást is felvázolnunk, amely segíthet a magyar közigazgatás (vagy akár általában a jog) szaknyelvének további terminológiai erősítésében és az utókor számára való megőrzésében a digitális és virtuális kihívások közepette is.

Az előszavam elején idézett nyelvstratégiai kérdésre adható válaszként pedig meggyőződésem, hogy államilag elismert módon deklarálni lehetne a közérthetőségre törekvés szükségességét egy átfogó nyelvstratégia – vagy koordinált stratégiák, például egy igazságügyi nyelvi stratégia – megalkotásával is, nem csak egyes jogszabályok egyedi, a szabályok vita esetén történő értelmezésére iránymutató normáinak megalkotásával. E stratégia célzott központi eleme a végfelhasználó igényeinek felmérése és a megértés segítése lehetne: ez ugyanis a közérthetőség lényege a felhasználói, azaz a jogot betartani, értelmezni vagy alkalmazni kényszerülő polgár, jogalkalmazó vagy igazságügyi közreműködő oldalán. Hiszen a közérthető forrásnyelvi közigazgatási vagy más jogi szakszöveg könnyebben lefordítható, azaz könnyebben alakítható közérthető célnyelvi tartalommal.

Az egyszerű és érthető közigazgatási tárgyú szaknyelvi dokumentumok – ideértendő a hiteles fordítások nyelvezete is, amely felett az OFFI-nak is kötelessége őrködni – jelentősen hozzájárulhatnak a magyar jogi nyelv életben maradásához akár újabb évszázadokon át.

Budapest, 2020. szeptember 28.

NÉMETH GABRIELLA
VEZÉRIGAZGATÓ